

Asia: VN/9627/2026

Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntonne pääasiallinen sisältö

Lausuntonne pääasiallinen sisältö

Palvelualojen työnantajat Palta ry kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Palta ei kannata työelämätoimikuntien lakkauttamista esitetyllä tavalla. Esitys tulee palauttaa valmisteluun, koska se heikentäisi ammatillisen koulutuksen valtakunnallista työelämäyhteyttä ilman, että tilalle esitetään korvaavaa mallia tai vaikutuksia arvioidaan riittävästi.

Palta on yksi EK:n suurimmista jäsenliitoista ja edustaa noin 2 500 palvelualoilla toimivaa jäsenyritystä. Koko 2000-luvun ajan uudet yritykset ja työpaikat ovat syntyneet erityisesti palvelualoille. Yksityisillä palvelualoilla työskentelee noin miljoona työllistä, joista noin 40 prosentilla on ammatillinen koulutus. Siksi ammatillisen koulutuksen tutkintojen laadulla ja työelämävastaavuudella on suora merkitys palvelualojen osaavan työvoiman saatavuudelle.

Häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskevat ehdotukset

Lausuntonne koskien häiriötilanteen määrittelyä

-

Lausuntonne koskien ehdotusta yksityisten koulutuksen järjestäjien varautumisvelvollisuudeksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta oppivelvollisten ensisijaisuudelle poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa

-

Lausuntonne koskien ehdotusta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudeksi 45 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudeksi 52 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta ylioppilastutkinnosta annetun lain uudeksi 4 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta lukiolain uudeksi 18 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta lukiolain 4 §:n muuttamisesta

-

Lausuntonne koskien ehdotusta tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain uudeksi 26 a §:ksi

-

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ää koskevat muutokset

Lausuntonne koskien lain 8 §:ään ehdotettavia muutoksia

-

Ylioppilastutkinnosta annettuun lakiin ehdotettavat muutokset

Lausuntonne koskien lain 5 a §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien lain 21 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien lain 22 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien lain 24 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Ammatillisen koulutuksen työelämätoimikunnat

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen työelämätoimikuntia koskevia muutosehdotuksia

Lausunnolla olevassa esityksessä ehdotetaan, että ammatillisen koulutuksen työelämätoimikunnat lakkautetaan pääosin 1.1.2027 alkaen osana valtiontalouden säästötoimia, ja osa niiden nykyisistä tehtävistä siirretään Opetushallitukselle.

Työelämätoimikuntien lakisääteinen tehtävä on varmistaa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja työelämälähtöisyyttä. Työ perustuu alakohtaiseen yhteistyöhön työnantajien, työntekijöiden ja koulutuksen järjestäjien välillä. Toimikunnat ovat tärkeä osa lakisääteistä ja valtakunnallista kolmikantaista ammatillisen koulutuksen kehittämistä. Tämä yhteistyömalli on suomalaisen ammatillisen koulutuksen vahvuus.

Palta ymmärtää valtiontalouden tilanteesta johtuvan tarpeen hallinnollisille sopeutustoimille. Työelämätoimikuntajärjestelmää ei kuitenkaan tule lakkauttaa pelkästään säästösyistä ilman perusteellista valmistelua ja kattavaa vaikutusten arviointia. Esityksessä ei tuoda esiin tavoiteltavien säästöjen suuruutta eikä arvioida säästöjen suhdetta ammatillisen koulutuksen laadulle ja työelämäyhteydelle aiheutuviin riskeihin. Lisäksi on ongelmallista, ettei valmistelussa ole kuultu riittävästi työelämätoimikuntien asiantuntijoita, työmarkkinaosapuolia tai muita keskeisiä sidosryhmiä.

Esityksen keskeinen puute on, ettei nykyisen järjestelmän tilalle esitetä korvaavaa mallia. Lakkauttaminen ilman uutta rakennetta olisi merkittävä heikennys ammatillisen koulutuksen valtakunnalliseen ohjaukseen, laadunvarmistukseen ja työelämävastaavuuteen. Palta katsoo, että esitys tulee palauttaa valmisteluun ja että jatkovalmistelussa on tuotava esiin vaihtoehtoinen malli työelämätoimikuntien nykyisten tehtävien turvaamiseksi. Valmistelussa tulee hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2025 perustaman työryhmän työtä ja arvioida, miten toimikuntien tehtävät voidaan järjestää nykyistä ketterämmin ja kustannustehokkaammin.

Ammatillisen koulutuksen laadun keskeinen edellytys on toimiva työelämäyhteys. Nykyiset työelämätoimikunnat ovat mahdollistaneet toimialakohtaisen asiantuntemuksen hyödyntämisen tutkintojen kehittämisessä, näyttöjen laadunvarmistuksessa ja koulutuksen suuntaamisessa työelämän tarpeisiin. Ne ovat myös tuottaneet valtakunnallista tilannekuvaa, joka täydentää paikallisella ja alueellisella tasolla tehtävää oppilaitosyhteistyötä.

Pelkkä paikallinen ja alueellinen oppilaitosvetoinen yhteistyö tai Opetushallituksen virkatyönä tekemä valmistelu ei riitä korvaamaan valtakunnallista, kolmikantaista ja riippumatonta rakennetta. Kansallinen rakenne on tarpeen, jotta tutkintojen laatu, vertailtavuus ja työelämävastaavuus voidaan varmistaa kaikilla aloilla.

Ilman virallista rakennetta työelämän osallistuminen ammatillisen koulutuksen kehittämiseen hajautuu ja heikkenee. Tämä olisi ristiriidassa ammatillisen koulutuksen tavoitteiden ja koulutusjärjestelmän kehittämistarpeiden kanssa. Se heikentäisi myös ammatillisen koulutuksen roolia väylänä jatko-opintoihin ja korkeakoulutukseen tilanteessa, jossa Suomen tavoitteena on nostaa korkeakoulutettujen määrää.

Palta pitää välttämättömänä, että hallituksen esitys työelämätoimikuntien lakkauttamisesta palautetaan valmisteluun. Ennen työelämätoimikuntajärjestelmän lakkauttamista tulee valmistella korvaava valtakunnallinen rakenne, joka turvaa nykyisten toimikuntajärjestelmän tehtävien hoitamisen. Lisäksi työelämäyhteistyön kolmikantainen perusta tulee jatkossakin turvata lainsäädännöllä ja työelämän osallistumista ammatillisen koulutuksen tutkintojen kehittämiseen tulee vahvistaa.

Täsmennykset toisen asteen lukuvuosimaksuja koskeviin säännöksiin

Lausuntonne koskien lukiolain 34 a §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annettuun lakiin ehdotettava muutos

Lausuntonne koskien lain 3 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Kortet Milka

Palvelualojen työnantajat Palta ry. - Milka Kortet, Johtava asiantuntija,
elinkeinopolitiikka